

Сагратова К. Е.

Національний авіаційний університет

ГЕНДЕРНА СЕГРЕГАЦІЯ В КРАЇНАХ БЛИЗЬКОГО СХОДУ (САУДІВСЬКА АРАВІЯ) НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ «ДІВЧАТА АР-РІЙАДА»

Гендерна сегрегація (перевага спілкування із представниками своєї статі й обмеження щодо протилежної) міцно вкоренилася в деяких країнах, тому до сьогодні в Саудівській Аравії дівчата і хлопці не можуть навчатися в одному приміщенні чи навіть заходити разом у бібліотеку. Також із дитинства прийнято, якщо народжуються дівчинка і хлопчик, то вони постійно повинні перебувати в окремих кімнатах і займатися різними справами, щоб не розвинулися так звані незаконні стосунки. Чи всі норми моралі базуються на Корані? Чи є свобода в жінки на Близькому Сході правом від народження? Чи така вона, як ми собі її уявляємо?

Ключові слова: гендерна сегрегація, ідентичність, права жінок, «Дівчата Ар-Рійада», Близький Схід, Саудівська Аравія.

Постановка проблеми. Країни Близького Сходу попри спільні релігійні традиції різняться у своєму ставленні до ролі жінки в публічній ланці, її становищі в суспільстві та родині. Але, вочевидь, загальні релігійні положення й історичні події заклали багато спільного в усі мусульманські країни. Держави Близького Сходу мають різні юридичні закони щодо таких громадських актів, як: одруження, народження дітей, розлучення, здобуття освіти тощо, але класичні уявлення про ці речі, згідно із соціологічними показниками, ідентичні для більшості мусульман незалежно від країни. Зважаючи на статистику, можна припустити, що низький рівень освіти і суворіші правила поведінки продиктовані браком інформації й економічною недорозвиненістю країн, але серед них є і заможні та досить економічно просунуті країни, як-от Саудівська Аравія.

Арабський світ не заперечує існування таких простих речей для молодих сучасних людей, як музика, кіно й інше, але намагається обмежити та дозувати їх споживання. Використання і споживання серед жіночої статі. Інтернет – це також нове середовище, яке не може стримувати жінок та їхні думки, як це робила стара система, і анонімний (з початку) оповідач роману використовує це: вона представляє свої історії у вигляді електронних листів, які вона розсилає щотижня на будь-яку саудівську адресу, яку вона знаходить.

У своєму романі «Дівчата Ар-Рійада» (арабською «الرياض بنات» – «Банат Ар-Рійад»), який

написаний у формі електронних листів, молода письменниця Раджа Альсані розповідає про особисте життя чотирьох молодих саудівських дівчат: Ламе, Мішель (наполовину саудійка, наполовину американка), Гамре та Садиме.

Роман описує стосунки між чоловіками і жінками в Саудівській Аравії. «Дівчата Ар-Рійада» – це історія сучасних колежанок старшого віку в Саудівській Аравії, дівчат, які шукають любові, але на заваді стоїть система, яка дозволяє їм лише певні свободи і має специфічні очікування та вимоги. Між чоловіками та жінками існує мало контактів – особливо між самотніми підлітками і дорослими, – але сучасна технологія трохи змінилася. У цьому романі описаний секс і те, як чоловіки ігнорують жінок, якщо вони віддаються перед шлюбом. Неодноразово автор звертається до квір-теорії. По суті, це заборонені теми для Саудівської Аравії. Тому і не дивно, що роман був заборонений через свій запальний, суперечливий і феміністично налаштований зміст, порушення питання гендерної сегрегації.

Сама автор вже тривалий час мешкає в Сполучених Штатах, отже, є людиною двох культур. Щоправда, критики, прочитавши її твір, одразу заговорили про «арабський фемінізм», близькосхідну політику й боротьбу між авторитаризмом і демократією (цим, серед іншого, роман і «розпіарився»). Письменниця, яку на батьківщині дехто звинуватив у виступі проти традиційних цінностей, здобула «всесвітньої» слави, але потрапила

у вкрай політизований дискурс. Чому? Відповідь на це нам дає сам твір [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Гендерна сегрегація неодноразово була об'єктом наукових досліджень. В історії мовознавчих студій особливо помітні праці Малали Юсуфзай – активістки, яка бореться за права дівчат мати освіту. У своїй автобіографічній книзі «Я – Малала» вона пише: «Я родилась в стране, где в честь новорожденных сыновей открывают оглушительную пальбу: а новорожденных дочерей тихонько прячут в дальней комнате». Цей факт, за її словами, тісно зв'язаний із тим, що жінка має мізерне становище в суспільстві: «Когда девочки вырастут: их ожидает один незавидный удел – стряпать и рожать детей <...>» [2, с. 29]. Серед сучасних авторів до теми гендерної нерівності, як політичної, так і соціокультурної, звертаються О. Шостак, І. Шаповал, Д. Медведкіна, С. Литовченко, С. Барабаш та інші [3; 4; 5; 6; 7; 8; 9].

Постановка завдання. Метою статті є спроба дослідити явище гендерної сегрегації в країнах Близького Сходу на основі роману Раджі Альсані «Дівчата Ар-Ріада».

Попри те, що Країни Близького Сходу та Магрибу постійно піддаються «вестернізації», і велика кількість представників мусульманського світу здобувають вищу освіту в Америці та Європі, мусульманські спільноти чинять досить сильний опір цьому явищу. Можна історично простежити те, що періоди жіночої емансипації та суспільний «апгрейт» змінюються періодом повернення до «джерел ісламу», до традиційного. За зміни влади емансипація то розквітає, то відкидає жіноцтво до суворих ісламських традицій. Так, у Саудівській Аравії розвиток прав жінок не розвивається стрімко, як в інших європейських державах. У традиційній мусульманській родині дівчата та хлопчики виховуються по-різному, найчастіше в родинній та соціальній площині існує сегрегація двох статей. Вважається, що така сегрегація існує для запобігання розвитку «незаконних відносин», які забороняються в Корані. Це правило трохи слабше діє в лікарнях та медичних ЗВО. Автор зазначає, що медичний університет омріяний багатьма дівчатами як майбутній виш тільки через можливість спілкування із протилежною статтю.

Загалом, у мусульманських суспільствах виховання дівчат ґрунтується на їхній майбутній ролі в суспільстві – вона буде дружиною, матір'ю та господинею, саме тому в доньок традиційно виховується прагнення бути красивими для майбутнього чоловіка. Дружина в мусульманській родині

також має бути скромною та вихованою, саме тому велику увагу приділяють поведінці дівчат та їхнім манерам, адже вкрай важливо відбутися як дружина. Автор «Дівчат Ар-Ріада» пише, що після одруження «ти можеш вже бути негарною та нерозумною, адже ти вже заміжня» [10, с. 8].

Маємо змогу розглянути ситуацію на даному етапі на змістовному підґрунті роману Раджі Альсані «Дівчата Ар-Ріада». Що має жінка в ісламському світі сьогодні? І чи залежить це від її соціального статусу?

Виклад основного матеріалу. Раджа Альсані починає свій роман із гасла про те, що хоче розповісти всьому світу правду про жінок у її рідній країні з багатьма умовностями та заборонами. Ці умовності і заборони тягнуться століттями і є неприйнятними для молодих жінок, які вже більш емансиповані, обізнані і хочуть бути щасливими. Вона каже: «Зараз мої губи безсоромно нафарбовані червоною помадою» чи «я розписалась червоною помадою», на знак того, що її слова – це протест і наголос на тому, про що вона розповідає [10, с. 7, 12].

Вона саме так і починає свій роман «Я розкажу Вам про своїх подруг. Гамре, Садиме, Мішель та Ламе, вихідці із заможних саудівських родин, мешкають в Ар-Ріаді, навчаються, мріють, знайомляться із чоловіками (за посередництвом родичів, як і годиться порядним мусульманським дівчатам), виходять заміж, розлучаються – одним словом, не роблять нічого героїчного, крім того, що хочуть звичайного щасливого життя» [10, с. 5].

Попри відміну та навіть заборону ісламом різного ставлення до народження доньки та сина, дослідження демонструють, що родина радіє появі на світ доньки набагато менше, ніж народженню сина. Так, згідно з дослідженням Світового банку, велика кількість мусульманських родин будуть намагатися народити другу дитину, якщо першою була донька. Тож іноді дискримінація жінки починається вже із самого її дитинства, оскільки гендерний пріоритет під час народження дитини часто відображається на її подальшому вихованні та ставленні до неї родини.

Так, Раджа Альсані зазначає, що після народження Садиме та її сестри Тамадур батьки намагалися завести ще дітей попри вже не дітородний вік, лише стан здоров'я матері зупинив ці спроби.

Звичайно, на бажання мати сина часто впливають соціоекономічні обставини. Чоловікам не заборонено працювати та здобувати освіту. Донька ж одружиться та покине родину. Окрім морального, є ще й матеріальний складник – якщо

жінці дозволено працювати, вона вже не буде приносити гроші у свою материнську сім'ю, допомагати своїм батькам.

Треба зазначити, що героїні роману виходять із заможних родин. Потреби працювати в них як такої не існує. Ці жінки мають право на освіту і не заблоковані від усесвіту, але їхнє виховання для них насамперед і є тим самим блокуючим чинником, який утримує їх від певних, здавалося б абсолютно не аморальних, речей.

Дії більшої частини роману відбуваються в навчальних закладах. Автор чітко дає зрозуміти, що і в питаннях освіти жінки мають інші права та дотримуються правил, суворіших і жорсткіших, ніж для чоловіків. Незважаючи на те, що економічні показники Саудівської Аравії дуже високі, жіноча освіта теж перебуває на низькому рівні. У ваххабістській системі жінкам найчастіше потрібен дозвіл на здобуття освіти від батька або чоловіка. Багато жінок мають обмежений час у бібліотеках, тому що не можуть відвідувати їх без чоловіків, які повинні їх супроводжувати. Також поширена гендерна сегрегація і в середній освіті: у Саудівській Аравії немає шкіл, які б дозволяли вчитися дівчатам та хлопцям в одному класі чи навіть в одному приміщенні. Жінкам дозволено слухати лекцію від чоловіка тільки зі спеціального екрана, а питання вони можуть ставити телефоном, за допомогою спеціальної лінії, що працює в університетах. Крім того, Альсані дуже яскраво описує обшукування дівчачих шкільних шафок та сумок на предмет «заборонених» речей – стільникових телефонів, косметики, парфумів, відеокасет тощо.

Що стосується викладання, то вважається, що іслам не передбачає того, що жінки можуть навчати чоловіків, саме тому жінки зазвичай викладають у закладах для дівчат. Коли ж доводиться викладати в змішаних інституціях, то жінки в найбільш традиційних системах перебувають у чіткому субординаційному становищі щодо викладачів-чоловіків. Як розказує Маріам аль-Джавіні, заступниця директора школи для дівчат в ісламсько-саудівській академії в Олександрії, Вірджинія, після того як викладач-жінка перевірить роботу студентки чи студента та поставить оцінку, вона змушена також віддати їй ще раз на повторну перевірку викладачу чоловічої статі. Аль-Джавіні також повідомляє, що загальне ставлення до студенток лояльніше, ніж до студентів, прийнято вважати, що саме студенти чоловічої статі будуть справді користуватися набутими знаннями на практиці [6]. Загалом, частка виклада-

чів жіночої статі в університетах мусульманських країн дуже незначна.

Водночас жінки також потерпали від сексуального насилля з боку поліції, яке було націлене на приниження жінки, щоби довести її меншовартість та обмежену роль у суспільстві.

Традиційними і єдиними можливими стосунками в мусульманських суспільствах є гетеросексуальні стосунки чоловіка та жінки. Альсані зачіпає тему секс-меншин. Ставлення батька до свого сина Нурі, який, як з'ясується, є квіром, стає однозначним: від жорстокого побиття (зламани ребра та ніс) до повного відречення від сина. Також Раджа Альсані описує ставлення суспільства до студентки, яка також є представницею спільноти квірів. Вона пише, що про цю дівчину ходять легенди, що вона, наче уособлення чогось ненормального, «ніхто не хоче з нею зустрітись на вулиці» [10, с. 23].

До шлюбу не лише сексуальні стосунки, а й побачення часто заборонені за мусульманськими традиціями. Звісно, дівчата з деяких родин можуть собі дозволити зустрічатися із хлопцем в окремих країнах, однак такі практики не афішуються, навіть тоді, коли вони не заборонені законом. Найчастіше ініціаторами одруження стають родини або сам майбутній чоловік, який іде до батьків жінки і пропонує себе її батькові або брату. З роману ми дізнаємося про такі тонкощі дошлюбних процедур, як контракт, неможливість бачитися з нареченим, заборона на дошлюбні статеві стосунки. Теоретично жінка може відмовитися, бо батьки не мають права змушувати жінку одружуватися з людиною, яка їй не подобається. Однак мусульманське суспільство ставить родину на перше місце, саме тому, згідно з усталеними нормами, жінка повинна одружитися, якщо вона цього не робить, на неї чекає осуд оточення. Зробити дівчина повинна це якомога раніше. З огляду на соціальне й економічне становище жінки, вона найчастіше піддається суспільному тиску і одружується з тим, кого їй вибрали батьки. Так, найбільша роль в укладанні шлюбного контракту відводиться старшим членам родин, зазвичай чоловікам.

Згідно з описаним весіллям Гамре, сепарація статей найчастіше починається зі шлюбної церемонії, оскільки, за традиціями більшості мусульманських країн, на церемонії жінки і чоловіки не зустрічаються, святкують весілля сегреговано. Важливі складники весільної церемонії такі: махр (مهر) – певна сума грошей або коштовності, які чоловік дарує жінці під час укладення шлюбу,

шлюбний контракт, свідки й «опікуни». На самій церемонії, під час укладання шлюбного контракту, жінка та чоловік повинні сказати: «Я приймаю», щодо умов шлюбу, яких стосується контракт. Альсані пише, що в цьому документі чоловік ставить свій підпис, а жінка відбиток пальця. Це зумовлено колишньою неписьменністю жінок. Та коли героїня Гамре каже, що може написати своє ім'я, то старші жінки «шикають» на неї і зазначають дріб'язковість цього порівняно з тим, що її беруть за дружину. Дані процеси, звісно, є лише церемоніальними, оскільки все погоджено вже до весілля. Проте певні церемоніальні функції можуть бути досить символічними і демонструвати майбутні гендерні ролі чоловіка та дружини в родині. Так, під час офіційної додаткової релігійної церемонії, коли зазвичай читають Fatihah – перший розділ Корану, а наречені дають клятви, наречена говорить: «Я (ім'я нареченої) пропоную себе у шлюб відповідно до вказівок Святого Корану і Святого Пророка. Я обіцяю, чесно та щиро, бути слухняною та вірною дружиною». Наречений каже: «Я обіцяю, чесно та щиро, бути вірним і корисним чоловіком» [11]. Фактично останнє дуже часто порушується.

Як вже зазначалося, покірність та слухняність – найважливіші риси мусульманської жінки, які виховуються в ній із дитинства для подальшого застосування нею у родині та суспільстві. Ця покірність та сором'язливість проявляються в одязі. Такий прояв смилівості однієї з героїнь, яка зважилася зняти хіджаб у кінотеатрі, щоби показати свою розкутість, викликає гнівну критику з боку чоловіка Рашида – «Це не робить тебе красивою. Одягнись» [10, с. 38]. Така різка критика ображає жінку, адже для неї це був один зі способів сподобатися чоловікові, з яким вона нещаслива.

Домінуванням традиції «пристойної» та «сором'язливої» жінки диктуються і розуміння сексуальних бажань. Зазвичай мусульманки, навіть зі своїми чоловіками, не говорять про такі речі, оскільки це вважається непристойним і подекуди навіть гріховним. Чоловік, на відміну від жінки, навпаки, може вільно говорити про такі речі, оскільки прийнято вважати, що жінка повинна бути «чистою» і вільна від бажань сексуального задоволення. Так, ми можемо прочитати про думки Гамре в її першу шлюбну ніч. Про те, що настанови матері не «здаватися» чоловікові в першу ж ніч постійно крутяться в неї в голові. З її поведінки зрозуміло, що вона чекає цієї близькості, але й прагнення встановити рекорд з «оборони» чоловікові також не полишає її. Ця модель

поведінки нав'язана з дитинства. Автор описує сцену про спробу нетрадиційного статевого акту чоловіка і дружини. Не отримавши бажане, він принижує та б'є дружину. Вона відчуває подвійний шок, перший від грубощів, другий від зневаги. Протилежне відбувається з іншою героїнею роману – досить було Садаме дозволити інтимну близькість у стосунках з її нареченим Валідом Аль-Шарі, шлюбний контракт з яким вже укладено, весілля вже мало от-от відбутися, він відмовився від неї, мовляв, вона мені не підходить за дружину. Вражена дівчина не може збагнути, що з нею не так, чому так сталося. Оскільки сексуальні бажання та секс – табуовані теми в мусульманських суспільствах, діти, особливо дівчата, не здобувають сексуальної освіти, навіть іноді власні матері з неохотою розмовляють із дитиною на ці теми. Так, жінки часто не тільки приховують свої проблеми, а й не знають про них.

Офіційно іслам дозволяє розлучення з ініціативи як чоловіка, так і жінки, проте на практиці розлучення дуже рідкі, особливо з ініціативи жінки. Попри невдоволення шлюбним життям, ставленням до неї, героїня Гамре намагається врятувати шлюб. Керуючись «наукою», набутою від матері й інших жінок її сім'ї про те, що шлюб врятує вагітність, вона навмисно не приймає проти-заплідних пігулок. Її не спинає ні відверта зневага Рашида, ні той факт, що в нього є коханка.

На Близькому Сході розлучення вкрай не популярні, але не забороняються. Після розлучення жінка змушена повертатися в батьківський дім, де, цілком ймовірно, її будуть засуджувати й обвішувати ярликами, навіть якщо вона сама вирішила розлучитися. Практично неможливо жінці одружитися вдруге, бо це означатиме, що чоловік себе не поважає, беручи заміж [не]чисту жінку, що створює умови обмеження для жінок.

У Саудівській Аравії ще до недавніх часів жінки активно відстоювали право на керування автомобілем. У країні запроваджено багато реформ, після яких жінки все ж розпочали водити автомобілі. Раджа Альсані відображає цю боротьбу інтересів у своєму романі на прикладі Гамре та її чоловіка. Перша питає дозволу на те, щоб піти на курси водіїв, а він запевняє її їздити на міському транспорті, і зовсім не тому, що так безпечніше, а тому, що вважає її неспроможною.

У контексті роману ми неодноразово натрапляємо на сцени побиття жінок. Цікавим аспектом у Корані є те, що в ньому багато написано про побиття жінок, яке не лише не забороняється, а навіть дозволяється й вважається необхідністю.

Тому коли чоловік не б'є дружину, то його не вважають поважним чоловіком, оскільки він повинен виховувати дружину і дітей [4; 6].

Як бачимо, у Саудівській Аравії до сьогодні існує традиція, в якій жінка не має права без дозволу члена родини чоловічої статі від'їзжати за кордон, виходити на вулицю без супроводу чоловіка. Офіційно це ніде не прописано, але такий звичай поширений у побуті. Це виникло з того, що хлопців виховують як охоронців і захисників своїх сестер, дівчат, жінок, що дає їм умовний дозвіл бути постійним наглядачем. Ми бачимо, що це використовується чоловіками аж занадто завзято. Таке трактування Корану і традиції суспільства використовуються для утиска жіночої статі.

Висновки і пропозиції. Викладені факти та приклади дозволяють зробити висновок про те, що не релігійні засади визначають звичаї мусульманського суспільства та патріархальні засади, а саме патріархальні засади диктують трактування релігії, де значення нечітке та може бути трактоване по-різному без контекста. Консервативність мусульманського суспільства продиктована не лише вагомою роллю ісламу, а й домінуванням патріархального дискурсу в структурі суспільства. Так, навіть ті права, які надав іслам жінці, як-от: право на розлучення, власний вибір, право

на освіту й багато інших, хоч теоретично і можливо, проте складно реалізувати в зазначених суспільних умовах [4; 6].

Новим видом протестів є мистецтво в різних його проявах. Активістки, здебільшого переселенки, які проживають в інших країнах, але борються за права жінок різних місцевостей щодо арабської ідентичності, розпочали активно використовувати мистецтво для того, щоби порушити питання несвободи жінок. Раджа Альсані саме з таких жінок, які використали і мистецтво літератури, і новітні технології, щоби достукатися до суспільства та заявити про свої утиснені права.

Роман «Дівчата Ар-Рійада» був негайно заборонений у Саудівській Аравії через суперечливий і запальний зміст. Нелегальні копії роману поширювалися, а «Дівчата Ар-Рійада» були списані з бібліотек на більшій частині Близького Сходу [12; 10]. Станом на січень 2008 р. англійські копії «Дівчат Ар-Рійада» були доступні у великих книжкових магазинах Саудівської Аравії. Книга широко розповсюджена, продається в магазинах Сполучених Штатів Америки та Європи.

Також жінки з різних сфер на Близькому Сході намагаються допомагати іншим жінкам. Завдячуючи жіночій солідарності, одна жінка-юрист створила додаток, який дає змогу жінкам дізнатися про свої права.

Список літератури:

1. Якубович М. Нотатки про сучасну арабську літературу. *ЛітАкцент*. 2010. URL: <http://litakcent.com/2010/12/15/12056/> (дата звернення: 03.03.2019).
2. Юсуфзай Малала. «Я – Малала. Унікальна історія мужества, которая потрясла весь мир». Москва, 2015. 288 с.
3. Барабаш С. Гендерна ідентичність як прояв соціально-психологічної адаптації. *Матеріали Науково-практичної конференції Авіа-2015: XII, Київ, 28–29 квітня 2015 р.* Київ, 2015. С. 9.14–9.17.
4. Боднар Л. Жінки на Близькому Сході: як виглядає їхня «свобода»? *Букфорум*. 2018. URL: <http://bookforum.ua/zhinky-na-blyzkomu-shodi-yak-vyglyadaye-yih-svoboda> (дата звернення: 05.03.2019).
5. Голуб О. Гендерна рівність як один із проявів принципу рівності у праві. *Юриспруденція в сучасному інформаційному просторі* : матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції, Київ, 1 березня 2019 р. Т. 1. Тернопіль : Вектор, 2019. 394 с.
6. Демішева М. Іслам, жінки і фемінізм: аналіз релігійних засад, традицій та практик мусульманських суспільств на Близькому Сході та Магрибі. *Фреймворк*. 2018. URL: <https://femwork.org>.
7. Ігошина Ж. Гендерне питання та процеси глобалізації на Арабському Сході. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2010. Вип. 94. Ч. 2. С. 130–137. URL: <http://journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/viewFile/729/685> (дата звернення: 10.03.2019).
8. Литовченко С. Гендерна рівноправність як основа демократичного суспільства. *Наукові публікації студентів кафедри соціальних технологій. Національного авіаційного університету*. 2015. Вип. № 87. URL: <http://er.nau.edu.ua:8080/handle/NAU/16043>.
9. Шостак О. Гендерна ідентичність корінних жителів Північної Америки. *Проблеми культурної ідентичності в ситуації сучасного діалогу культур* : матеріали XI Міжнародної наукової конференції, Острогор, 18–19 травня 2018 р. Видавництво Національного університету «Острозька академія». Серія «Культурологія». Вип. 19. С. 33–51.
10. Alsanea R. *Girls of Riyadh*: novel. Translated by Rajaa Alsanea and Marilyn Booth. London : Penguin Group, 2007. 300 p.
11. Фільм «Усама». *You Tube*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Pi_wWhgf1xE.

12. Adil Alev. *Girls of Riyadh*, by Rajaa Alsanea. Trans. Marilyn Booth. *The Independent Books*. London, 2007. URL: <https://www.independent.co.uk/arts-entertainment/books/reviews/girls-of-riyadh-by-rajaa-alsanea-trans-marilyn-booth-5334374.html> (дата звернення: 12.03.2019).

13. Alsanea Rajaa. Review: *Girls of Riyadh*. *www.bookreporter.com*. 2011. URL: <https://www.bookreporter.com/reviews/girls-of-riyadh> (дата звернення: 05.03.2019).

ГЕНДЕРНАЯ СЕГРЕГАЦИЯ В СТРАНАХ БЛИЖНЕГО ВОСТОКА (САУДОВСКАЯ АРАВИЯ) НА ПРИМЕРЕ РОМАНА «ДЕВУШКИ ИЗ ЭР-РИЯДА»

Гендерная сегрегация (предпочтение общения с представителями своего пола и ограничения по отношению к противоположному) укоренилась в некоторых странах, поэтому до сих пор в Саудовской Аравии нельзя учиться в одном помещении девушкам и парням, и даже заходить вместе в библиотеку. Также с детства принято, если рождаются девочка и мальчик, то они постоянно должны находиться в отдельных комнатах и заниматься различными делами, чтобы не развились так называемые незаконные отношения. Все ли нормы морали основываются на Коране? Является ли свобода женщины на Ближнем Востоке ее правом при рождении? Такая ли она, как мы себе ее представляем?

Ключевые слова: *гендерная сегрегация, идентичность, права женщин, «Девушки из Эр-Рияда», Ближний Восток, Саудовская Аравия.*

GENDER SEGREGATION IN THE COUNTRIES OF THE MIDDLE EAST (SAUDI ARABIA) ON THE EXAMPLE OF THE NOVEL “GIRLS OF RIYADH”

Gender segregation (the preference of communication with representatives of your own gender and restrictions on the opposite one) has been well established in some countries, that is why in Saudi Arabia girls and boys still cannot study in one room and even come together to a library. Also, since childhood, it is accepted that if a girl and a boy are born, they should constantly be in separate rooms and engage in various affairs in order not to develop the so-called illegal relationships. Are all moral rules based on Koran? Is the woman's freedom in the Middle East right at birth? Is it what we imagine?

Key words: *gender segregation, identity, women's rights, “Girls of Riyadh”, Middle East, Saudi Arabia.*